

Egzamin ósmoklasisty język polski

Opracowanie: Jolanta Kuśmierczyk
Zespół Szkół w Woli Uhruskiej

Termin

- ▶ 15 kwietnia 2019 roku (poniedziałek)
- ▶ Godzina 9:00
- ▶ Czas trwania 120 minut
- ▶ Czas trwania egzaminu może zostać wydłużony w przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, oraz w przypadku cudzoziemców. Szczegóły są określone w Komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Edukacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w danym roku szkolnym.

Funkcje egzaminu

1. Określa poziom wykształcenia ogólnego uczniów w zakresie obowiązkowych przedmiotów egzaminacyjnych i zapewnia uczniowi, jego rodzicom, nauczycielom oraz władzom oświatowym informację zwrotną na temat tego poziomu wykształcenia
2. Zastępuje egzamin wstępny do szkół ponadpodstawowych, które wykorzystują wyniki egzaminu ósmoklasisty z poszczególnych przedmiotów jako kryteria w procesie rekrutacji.

- ▶ Egzamin ósmoklasisty obejmuje wiadomości i umiejętności określone w podstawie w odniesieniu do wybranych przedmiotów nauczanych w klasach I-VIII.
- ▶ Egzamin ósmoklasisty jest egzaminem obowiązkowym, każdy uczeń musi do niego przystąpić, aby ukończyć szkołę. Nie jest określony minimalny wynik, jaki uczeń powinien uzyskać, dlatego egzaminu ósmoklasisty nie można nie zdać.
- ▶ Egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany w formie pisemnej.
- ▶ Laureaci i finaliści olimpiad lub konkursów o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim, z zakresu jednego z przedmiotów objętych egzaminem ósmoklasisty, są zwolnieni z egzaminu z tego przedmiotu - uzyskają z niego maksymalny wynik

Nowa podstawa programowa z języka polskiego a egzamin

Główne założenia:

1. **Powrót do uporządkowanej, systematycznej wiedzy** jako podstawy kształtowania umiejętności.
2. **Wprowadzenie po raz pierwszy w sposób systemowy elementów retoryki** do podstawy programowej języka polskiego.
3. **Funkcjonalne podejście do nauki o języku** oraz integralne traktowanie zagadnień języka i komunikacji, literatury i kultury w wyniku postrzegania języka nie tylko jako narzędzia komunikacji, ale najważniejszego składnika kultury.
4. **Wybór tekstów literackich stanowiących punkt wyjścia do refleksji** prowadzących ucznia do zintegrowanego rozwoju oraz zakorzenienia w tradycji i kulturze narodowej, a także w wartościach.
5. **Wyeksponowanie samokształcenia uczniów** jako umiejętności samodzielnego organizowania sobie warsztatu pracy, docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy oraz wartościowania.

Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego sprawdza, w jakim stopniu uczeń VIII klasy szkoły podstawowej spełnia wymagania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla pierwszych dwóch etapów edukacyjnych (klasy I-VIII).

Tylko realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej, zarówno ogólnych, jak i szczegółowych, może zapewnić wszechstronne wykształcenie polonistyczne uczniów, w tym ich właściwe przygotowanie do egzaminu ósmoklasisty.

Arkusz egzaminacyjny z języka polskiego

Część 1.

Zestawy zadań zamkniętych i otwartych do **dwóch tekstów**:

- **literackiego** (epickiego / dramatycznego / lirycznego)
- **nieliterackiego** (popularnonaukowego / publicystycznego / naukowego).

W zadaniach mogą się pojawić krótkie fragmenty innych utworów literackich i nieliterackich, teksty ikoniczne (np. obraz, plakat), przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy.

Część 2.

Wypracowanie na jeden z dwóch tematów do wyboru:

- 1) o **charakterze twórczym** (np. opowiadanie, list prywatny, współczesna wersja mitu, baśni, legendy lub przypowieści),
- 2) o **charakterze argumentacyjnym** (np. rozprawka, przemówienie, artykuł, list otwarty).

Lektury obowiązkowe dla klasy VII i VIII

- 1) Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- 2) Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- 3) Jan Kochanowski, wybór fraszek, pieśni i trenów, w tym tren I, V, VII i VIII;
- 4) Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- 5) Ignacy Krasicki, *Żona modna*;
- 6) Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona*, *Śmierć Pułkownika*, *Świtezianka*, *Dziady* część II, wybrany utwór z cyklu *Sonety krymskie*, *Pan Tadeusz* (całość);
- 7) Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Księżę*;
- 8) Henryk Sienkiewicz, *Quo vadis*, *Latarnik*;
- 9) Juliusz Słowacki, *Balladyna*;
- 10) Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*;
- 11) Sławomir Mrożek, *Artysta*;
- 12) Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze* (fragmenty), *Tędy i owędy* (wybrany reportaż).

Wybrane wiersze poetów:

- ▶ Krzysztofa Kamila Baczyńskiego,
- ▶ Stanisława Barańczaka,
- ▶ Cypriana Norwida,
- ▶ Bolesława Leśmiana,
- ▶ Mariana Hemara,
- ▶ Jarosława Marka Rymkiewicza,
- ▶ Wisławy Szymborskiej,
- ▶ Kazimierza Wierzyńskiego,
- ▶ Jana Lechonia, Jerzego Lieberta
- ▶ fraszki Jana Sztaudyngera,
- ▶ aforyzmy Stanisława Jerzego Leca

Ważne

- ▶ W arkuszu (od 2019 r.) mogą się również pojawić zadania oparte na tekstach poetyckich - zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych.
- ▶ Zadania te nie będą sprawdzały znajomości treści konkretnego utworu poetyckiego, **ale sprawdzą umiejętność analizy i interpretacji tego typu tekstów.**

Pamiętaj!

Nauczyciel języka polskiego jest zobowiązany do omówienia **wszystkich lektur obowiązkowych przed egzaminem ósmoklasisty.**

Na ostatniej stronie arkusza egzaminacyjnego zamieszczona będzie lista lektur obowiązkowych.

ZADANIA NA EGZAMINIE

W arkuszu egzaminacyjnym znajdują się zarówno zadania zamknięte, jak i otwarte.

Wśród zadań zamkniętych znajdują się m.in.

- ▶ zadania wyboru wielokrotnego,
- ▶ zadania typu prawda-falsz
- ▶ oraz zadania na dobieranie.

Liczba zadań zamkniętych od 12 do 17

Możliwe punkty do zdobycia od 12 do 17 - około 30%

Zadania otwarte

- ▶ zadania z luką, wymagające uzupełnienia zdania bądź krótkiego tekstu jednym lub kilkoma wyrazami
- ▶ zadania krótkiej odpowiedzi, wymagające stworzenia krótkiego tekstu, w tym zadania sprawdzające umiejętność tworzenia różnych form użytkowych, np. **ogłoszenia, zaproszenia, dedykacji**
- ▶ zadanie rozszerzonej odpowiedzi, wymagające napisania **wypracowania**

Liczba zadań otwartych od 5 do 9 (w tym wypracowanie)

Możliwe punkty do zdobycia od 28 do 36 (około 70%)

- ▶ W zadaniach egzaminacyjnych szczególny nacisk zostanie położony na sprawdzanie umiejętności związanych z **argumentowaniem**, **wnioskowaniem**, **formułowaniem opinii**.
- ▶ Udzielenie poprawnej odpowiedzi będzie wymagało również **kompetencji literackich** (np. rozumienia sensu utworów), **kulturowych** (np. interpretacji plakatu), **językowych** (np. świadomego korzystania z różnych środków językowych)

Zadania otwarte krótkiej odpowiedzi

- ▶ Za rozwiązanie zadania otwartego krótkiej odpowiedzi będzie można otrzymać od 0 do 4 punktów.
- ▶ W tych zadaniach nie będzie oceniana poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna, chyba że w poleceniu zostanie określone inaczej. Schemat oceniania będzie opracowywany do każdego zadania odrębnie.

Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi

Dwa tematy wypracowań, z których uczeń będzie wybierał jeden i pisał tekst nie krótszy niż **200 słów**.

Uczeń będzie dokonywał wyboru spośród:

- a) tematu o charakterze twórczym (np. opowiadanie twórcze)
- b) tematu o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka, artykuł, przemówienie).

Każdy temat będzie wymagał odwołania się do obowiązkowej lektury szkolnej ORAZ/LUB do utworu bądź utworów samodzielnie wybranych przez ucznia.

Przykładowe tematy wypracowań

Każdy jest w życiu za kogoś lub za coś odpowiedzialny. Napisz rozprawkę, w której rozważysz, na czym polegała odpowiedzialność wybranych przez Ciebie bohaterów literackich. **Odwołaj się do przytoczonego fragmentu Małego Księcia, całego utworu Antoine'a de Saint-Exupéry'ego oraz do innego wybranego tekstu literackiego.** Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Zbliża się setna rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Przygotowujecie numer gazetki szkolnej poświęcony tej rocznicy. Napisz artykuł pt. „Czy warto czytać książki o przeszłości Polski?”. **Odwołaj się do wybranej książki z listy lektur obowiązkowych oraz do innego utworu literackiego.** Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Napisz przemówienie, w którym zachęcisz rówieśników do czytania książek. **W przemówieniu przywołaj przykład bohatera z lektury obowiązkowej, którego życie zmieniło się pod wpływem książek, i napisz, na czym ten wpływ polegał.** Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Napisz opowiadanie o spotkaniu jednego z bohaterów „Zemsty” z bohaterem innego utworu literackiego, w czasie którego jeden z nich przedstawi najśmieszniejszą sytuację ze swojego życia. **Wypracowanie powinno dowodzić, że bardzo dobrze znasz obie wybrane postacie.** Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Wehikuł czasu przeniósł bohaterów mitologicznych do XXI wieku. **Napisz współczesną wersję mitu o Tezeuszu i Ariadnie.** Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 słów.

Zadanie otwarte rozszerzonej odpowiedzi - wypracowanie

Za napisanie wypracowania będzie można otrzymać **maksymalnie 20 punktów**.

1. Realizacja tematu wypowiedzi: 2 pkt
2. **Elementy retoryczne: 5 pkt**
3. **Kompetencje literackie i kulturowe: 2 pkt**
4. Kompozycja tekstu: 2 pkt
5. Styl: 2 pkt
6. Język: 4 pkt
7. Ortografia: 2 pkt
8. Interpunkcja: 1 pkt

Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat.

2 pkt □ Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.

- Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.
- Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

Wypowiedź o charakterze twórczym (np. opowiadanie)

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona
- wydarzenia są logicznie ułożone
- fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta
- lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy.

Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (np. rozprawka)

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa
- argumenty są poparte właściwymi przykładami
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument - kontrargument.

Elementy twórcze 5 pkt

- Funkcjonalna narracja.
- Logiczny układ zdarzeń.
- Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.
- Twórcze wykorzystanie treści lektury.

Elementy retoryczne

- Pogłębiona argumentacja.
- Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.
- Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.

Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów - jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

2 pkt

- Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).
- Poprawność rzeczowa.

Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list - zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

2 pkt

- **Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.**
- **Graficznie wyodrębnione akapity.**
- **Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity**

Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi - to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

2 pkt

- **Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.**
- **Jednolity**

Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator będzie rozważał m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie egzaminator **uwzględni również liczbę wszystkich błędów językowych**, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, egzaminator najpierw oceni zakres użytych środków językowych, a następnie - ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustali na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi.

Ocena poprawności językowej

Poprawność środków	Nie więcej niż 2 błędy Językowe	3-4 błędy Językowe	5-6 błędów Językowych	7-9 błędów Językowych	10 lub więcej błędów Językowych
Zakres środków					
Szeroki zakres środków językowych, tzn. □ zróżnicowana składnia □ zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

2 pkt **Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.**

1 pkt 2-3 błędy ortograficzne.

0 pkt 4 lub więcej błędów ortograficznych.

Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, egzaminator uwzględni liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

1 pkt - nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.

0 pkt - 6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Warto wiedzieć

1. **Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 pkt.**
2. **Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator przyzna 0 pkt.**
3. **Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 pkt.**
4. **Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 pkt w każdym kryterium.**
5. **Jeżeli wypowiedź zawiera 180 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach:**
realizacji tematu wypowiedzi, elementów twórczych/ elementów retorycznych oraz kompetencji literackich i kulturowych. W pozostałych kryteriach egzaminator przyzna 0 punktów.

- ▶ **6. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie**, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas egzamin z języka polskiego, w przypadku takiego ucznia, zostanie unieważniony.
- ▶ **7. W ocenie poprawności językowej nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych** w wypowiedziach uczniów, którym przyznano takie dostosowanie warunków przeprowadzenia egzaminu, zgodnie z Komunikatem dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w danym roku szkolnym.
- ▶ **8. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem.** W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

Szkolenia dla egzaminatorów

- ▶ uzupełniające dla egzaminatorów egzaminu gimnazjalnego (tylko nauczyciele polonistów),
- ▶ dla kandydatów na egzaminatorów sprawdzianu ósmoklasisty (23 godziny),
- ▶ szczegóły na stronie OKE w Krakowie: www.oke.krakow.pl.

- ▶ **Materiał opracowano na podstawie:**
- ▶ Podstawy programowej kształcenia ogólnego z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 356);
- ▶ Informatora o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2018/2019, <http://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/informatory/>
- ▶